

Die Naturforschenden Gesellschaften und Esperanto.

La naturesplorantaj societoj kaj Esperanto.

Laŭ tre aprobinda uzo la naturesplorantaj societoj en ĉiuj landoj interŝanĝas la presitajn jarraportojn kaj verkojn. Multnombraj estas la presaĵoj troveblaj en la posedo de la naturesploranta societo Bamberg. Multaj lingvoj estas reprezentitaj en ili. La legado de la fremdlingvaj necesigas detalan konon de fremdaj lingvoj. Rezultas ĉe ni la samaj malfacilaĵoj kiel ĉie.

Preskaŭ ne unu esploranto scipovas ĉiujn lingvojn, kiujn li bezonas. La plej multaj posedas neniun lingvon fremdan perfekte, nur malmultaj plurajn. Tio malhelpas la disvastiĝon kaj la progreson de ĉiu scienco. Tiu ĉi malutilo povus tuj esti rekondukata al akceptebla mezurmanko, se la grandaj sciencaj verkoj kaj gazetoj elirus en mondlingvo.

Jam foje, ja en mezepoko, ekzistis mondhelplingvo, nome la latino. Sed tiu ĉi neniam estis iu alia ol eklezia kaj sciencista lingvo kaj estas multe tro malfacila kaj antikva ke ĝi en nia hodiaŭa rapidviva tempo ankoraŭ foje povus fariĝi helpa mondlingvo. Same malmulte oni povus pensi al tio, al tiu nacian lingvon, ekzemple la anglan, al sola mondlingvo. Ni germanoj estus devigataj pro akcepto de la angla lingvo kiel reganta tra la tuta mondo subteni nerekte la politikan, ekonomian kaj

Einem sehr löblichen Gebrauche gemäß tauschen naturforschende Gesellschaften aller Länder ihre im Buchdruck erschienenen Jahresberichte und Werke aus. Zahlreich sind die im Besitze der Naturforschenden Gesellschaft Bamberg befindlichen Druckwerke. Viele Sprachen sind in diesen vertreten. Das Lesen der fremdsprachlichen setzt eine eingehende Kenntnis der fremden Sprachen voraus. Es ergeben sich bei uns dieselben Schwierigkeiten wie überall.

Kaum ein Forscher wird alle Sprachen können, die er benötigt. Die meisten werden keine, nur wenige mehrere Fremdsprachen vollständig beherrschen. Dies schadet der Verbreitung und dem Fortschritt jeder Wissenschaft. Dieser Schaden könnte mit einem Schlage auf ein erträgliches Mindestmaß zurückgeführt werden, wenn die großen wissenschaftlichen Werke und Zeitschriften in einer Weltsprache erscheinen würden.

Schon einmal und zwar im Mittelalter gab es eine Welthilfssprache, nämlich das Latein. Aber dieses war nie etwas anderes als eine Kirchen- und Gelehrtensprache und ist viel zu schwierig und alt, als daß es in unserer heutigen schnelllebigen Zeit nochmals Welthilfssprache werden könnte. Ebenso wenig könnte daran gedacht werden, eine Nationalsprache; z. B. die englische, zur einzigen Weltsprache zu erheben. Wir Deutsche würden durch Anerkennung der englischen Sprache als der

precipe kulturan potencon de Anglujo al malutilo de la germaneco. Kio validas de la angla lingvo, validas konforme de ĉiu alia.

La sola ebla mondhelplingvo estas kaj restas el tiuj ĉi kaj mil aliaj kaŭzoj Esperanto.

Tiu ĉi lingvo pruvis en sia triumfiro jam tiom da uzebleco, ke oni miras, kial ne ĉiu esploranto tute scipovas Esperanton. Komence estis ja la konata batalspirito kontraŭ ĉiu novaĵo, kiu kompromitis la movadon. La mondmilito kaj ĝiaj sekvoj malhelpis sammaniere. Kian mirindan forton kaŝas do Esperanto, ĉar ĉiuj baroj ne povis reteni la venkon. En ĉiuj kontinentoj enradikigis sin Esperanto. En ĉiuj urboj estas troveblaj Esperanto-representantoj, multoble ankaŭ en la kamparo. Multaj lernejoj kaj universitatoj malfermis al Esperanto la pordegojn. Oni aplikas Esperanton en la ligo de nacioj kaj en la mondelegrafa unuiĝo, same de la grandaj specimenofoiroj kaj la radiosocietoj. Vico de grandaj mondligoj enkondukis Esperanton kiel trafikala lingvo. Ĉe mondkongresoj Esperanto estas uzata. Pastroj predikas en Esperanto en mondurboj kiel London, Vien kaj tiel plu. Profesoroj prelegas en tiu ĉi mondhelplingvo, tiel ekzemple en la someruniversitatoj en Genf kaj Edinburg. Centoj da Esperanto-gazetoj jam estas presitaj. Pli ol 30 mondfakligoj uzas nur Esperanton. Per tio Esperanto, kiu jam nun povas elmontri literaturon milopan, atingis plej grandan mondsignon.

Senvola ankaŭ la natursciencisto estas iniciata aliĝi la ĝeneralan movadon kaj uzi Esperanton en sia skriba kaj buŝa

weltbeherrschenden gezwungen, mittelbar die politische, wirtschaftliche und bes. die kulturelle Macht Englands zum Schaden des Deutschtums zu unterstützen. Was von der englischen Sprache gilt, gilt entsprechend von jeder anderen.

Die einzig mögliche Welthilfssprache ist und bleibt aus diesen und tausend anderen Gründen Esperanto.

Diese Sprache hat in ihrem Siegeslaufe schon so viele Beweise ihrer Brauchbarkeit abgelegt, daß man sich nur wundern muß, daß nicht jeder Forscher Esperanto beherrscht. Anfänglich war es ja der bekannte Kampfgeist gegen alles Neue, der der Bewegung schadete. Der Weltkrieg und seine Folgen taten das Ihre. Welch wunderbare Kraft muß aber in Esperanto stecken, da alle Hemmnisse es nicht zu unterdrücken vermochten. In allen Welteilen hat Esperanto Fuß gefaßt. In allen Städten sind Esperantovertreter zu finden, vielfach auch auf dem Lande. Viele Schulen und Universitäten haben dem Esperanto die Tore geöffnet. Im Völkerbund und im Welttelegraphenverein wird Esperanto angewendet, ebenso von den großen Mustermessen und den Funkspruchgesellschaften. Eine Reihe großer Weltverbände hat Esperanto als ihre Verkehrssprache eingeführt. Bei Welttagungen wird Esperanto verwendet. Geistliche predigen in Weltstädten wie London, Wien und anderen in Esperanto. Professoren halten Vorlesungen in dieser Welthilfssprache, so z. B. an den Sommeruniversitäten in Genf und Edinburg. Hunderte Esperantozeitungen sind schon erschienen. Mehr als 30 Weltfachverbände gebrauchen nur Esperanto. Damit ist Esperanto, das schon jetzt ein nach tausenden von Werken zählendes Schrifttum aufweisen kann, zu größter Weltbedeutung gelangt.

Unwillkürlich wird auch der Naturwissenschaftler veranlaßt, sich der allgemeinen Bewegung anzuschließen und

trafiko kun fakanoj en fremdaj landoj kaj por la distvastigo de siaj verkoj kaj verkoj. Se tion faras la naturesploranta sciencisto, estiĝos tempo de neatendita ĝenerala kulturprogreso. La taŭgeco de Esperanto por tiuj ĉi rondoj montras sin precipe ĉe mondkongresoj, kie la senpera interŝanĝo de spertoj kaj opinioj estas akcelata jam de longe en unu kaj la sama lingvo. Per tio oni atingos forskui la balaston de la tradukantoj kaj okazigi kongresojn nebaritajn vivoplenajn. Ankaŭ la funktrafiko, ĉe kiu Esperanto estas favorigata de ĉiuj flankoj, prezentas al la naturscienculo multan eblecon por la disvastiĝo de lia scio. La esploro vojaĝanta en fremdajn landojn havigis al si per Esperanto esencan helpon, ĉar li renkontas ĉie, ekstere de sovaĝejo, Esperanto-spertulojn kaj havos per ili konstante personan kaj realan helpon, post kiam la komuna helplingva ideo nodis la unuan rubandon inter la antaŭe nekonatuloj. La naturscienculo povas sciigi el sia studejo al la samfakanoj en ĉiuj landoj la rezultaĵojn de siaj esploroj per Esperanto-leteroj, -raportoj kaj -verkoj. Li povas demandi pri fremdaj metodaj provoj kaj apliki ilin ĉe siaj propraj. La ĝisnun ebla sciencula trafiko eksteren estas pro sia malfacileco kaj komplikeco nur malgrandega kontraŭ la ebleco kreita per la facile eklernebla, klara kaj ĉiam konsekventa Esperanto. La naturesploranto, kiu scipovas Esperanton, rapide estos servinta ankaŭ al sia propra famo scienca kiel al la famo de siaj verkoj. La debito, kiun la naturesploranto deziras por siaj verkoj, povas fariĝi multe pli granda, se ĉiuj siaj samfakuloj de la tuta mondo apartenas al sia aĉetantaro. Tre ofte ekzistos ja por specialaĵoj de la esploro en la propra lando ne sufiĉaj klientoj, por pagi la kostojn de la presado. Tiel kunligas sin kun la gajno de l' verkisto la malsame pli granda de la scienco.

sich in seinem schriftlichen und mündlichen Verkehr mit Fachgenossen fremder Länder und zur Verbreitung seiner Aufsätze und Werke des Esperanto zu bedienen. Tut dies der naturforschende Gelehrte, so wird eine Zeit ungeahnten allgemeinen Kulturfortschritts entstehen. Die Zweckmäßigkeit des Esperanto für diese Kreise tritt besonders hervor bei Welttagungen, wo der unmittelbare Austausch der Erfahrungen und Meinungen in ein und derselben Sprache schon längst erstrebt wird. Dadurch gelingt es, den Ballast der Dolmetscher abzuschütteln und ungehemmte, lebensvolle Welttagungen abzuhalten. Auch der Funkverkehr, bei dem Esperanto von allen Seiten gefördert wird, bietet dem Naturwissenschaftler reichliche Möglichkeit der Verbreitung seines Wissens. Der in fremde Länder reisende Forscher hat sich durch Esperanto eine wesentliche Hilfe verschafft, da er überall außerhalb der Wildnis Esperantokundige antrifft und durch diese stets persönliche und sachliche Hilfe erfährt, nachdem einmal die gemeinsame Hilfs-sprachenidee das erste Band zwischen den vorher Unbekannten geknüpft hat. Der naturwissenschaftliche Gelehrte kann von seiner Stube aus den Fachgenossen aller Länder in Briefen, Berichten und Aufsätzen in Esperanto die Ergebnisse seiner Forschungen mitteilen, nach fremden Untersuchungen fragen und sie bei seinen eigenen verwenden. Der bisher mögliche auswärtige Gelehrtenverkehr ist wegen seiner Schwierigkeit und Umständlichkeit nur verschwindend gering gegenüber der durch das leicht erlernbare, klare und stets folgerichtige Esperanto geschaffenen Möglichkeit. Der Naturforscher, der Esperanto beherrscht, wird schnell auch seinem eigenen wissenschaftlichen Rufe wie dem seiner Werke gedient haben. Der Absatz, den der Naturforscher seinen Werken wünscht, kann ein viel größerer werden, wenn alle

Ĉe la grandaj profitoj, kiujn la ĝisfunda scio de Esperanto prezentas, kaj ĉe la simpleco kaj la senescepteco de la Esperanto-gramatiko baldaŭ Esperanto estos la trafiklingvo de la naturesplorantoj kiel ĝenerale de la mondomule kleraj rondoj. Tio estas nobla progreso, vera kulturfakto!

Bamberg, la 5^{an} de Marto 1926.

Otto Reber.

seine Fachgenossen der ganzen Welt zu seinem Abnehmerkreis gehören. Sehr häufig dürften ja für Besonderheiten der Forschung im eigenen Lande gar nicht genug Abnehmer vorhanden sein, um die Kosten der Drucklegung zu decken. So verbindet sich mit dem Nutzen des Verfassers der ungleich größere der Wissenschaft.

Bei den großen Vorteilen, die die gründliche Kenntnis des Esperanto bietet, und bei der Einfachheit und Ausnahmslosigkeit der Esperantosprachlehre wird in Bälde Esperanto zur Verkehrssprache der Naturforscher wie der weltmännisch gebildeten Kreise überhaupt werden. Das ist edler Fortschritt, eine wahre Kulturtat!

Bamberg, den 5. März 1926.

Otto Reber.

Als Beispiele für den Gebrauch des Esperanto im Kreise von Naturforschern seien hier angebracht:

1. Ein Artikel aus dem Germana Esperantisto, Mai 1926, Seite 86.
2. Ein Aufruf des Mykologischen Laboratoriums von M. Dunin, Moskau, 23. 12. 1925 (A. a. O. S. 87).

(Übersetzung aus dem Esperantotext von Otto Reber.)

Zu 1:

*Kion ni atingis kaj volas atingi
per Esperanto.*

Nia laboratorio esploras malsanojn de diversaj plantoj, kaŭzataj de la diversspecaj parazitaj fungoj el gento *Fusarium* Lk.

Por la esploro ni treege bezonas la diversajn reprezentantojn de la nomita gento de la fungoj. Por ni estas tute necese, ricevi la fungojn el ĉiuj lokoj de la mondo, el ĉiuj klimataj regionoj, por ke ni povu diversmetode kompari samspecajn fungojn el diversaj lokoj kaj el diversaj plantoj.

Zu 1:

*Was wir erreicht haben und erreichen
wollen durch Esperanto.*

Unser Laboratorium erforscht Krankheiten verschiedener Pflanzen, die verursacht sind von verschiedenartigen parasitären Pilzen aus dem Geschlechte *Fusarium* Lk.

Für die Erforschung brauchen wir unbedingt die verschiedenen Vertreter des genannten Geschlechtes der Pilze. Für uns ist es ganz und gar notwendig, die Pilze aus allen Orten der Welt, aus allen Witterungsgebieten zu erhalten, damit wir auf verschiedene Weise die gleichartigen Pilze aus verschiedenen Orten und Pflanzen vergleichen können.

Ĉar por ni necesas tute egale la fungoj el ĉiuj lokoj de la mondo, ni decidis provi la lingvon internacian kiel rimedon por niaj interrilatoj kun sciencistoj de ĉiuj landoj.

Niaj kolegoj sciencistoj samlandaj en la komenco de la provo skeptikeme rimarkigis, ke ni ricevos nenion realan per la artefarita lingvo, kiun la sciencistoj preskaŭ tute ne scias kaj tute ne uzas. Sed ni esperis je la *pera helpo de la Esperantistaj samideanoj ĉiulandaj*.

Ĉu ni eraris? Juĝu vi mem: Per Esperanto ni interrilatigis kun Esperantisto mikrobologo prof. D. Carbone (Milano, Italujo).

Kune kun li ni prijuĝis unu el la problemoj de la esploro, kaj nun ni faras kunan esploron. Dank' al pera helpo de prof. Carbone ni ricevis el Italujo kelkajn kulturojn de la fusariumoj de prof. L. Montemartini (Pavia, Italujo).

Dank' al pera helpo de fama Esperantisto M. Boubon (Orléans, Francujo) el Instituto Pasteur (Paris) de nekonata sendinto ni ricevis du kulturojn de la fusariumoj kaj kelkajn specimenojn de semgrenoj el Alĝerio.

Dank' al pera helpo de germana Esperantisto sro Murawkin (Berlin) ni interrilatigis kun tre fama esploristo de la fusariumoj Dro Wollenweber, sendinta al ni siajn artikolojn kaj kelkajn kulturojn de la fusariumoj.

Krom tio de samideanoj el Germanujo, Svisujo, Norvegujo kaj Francujo ni ricevis specimenojn de semgrenoj infektitajn de la fungoj, listojn de botanikaj gazetoj ktp.

Weil wir ganz gleich die Pilze aus allen Orten der Welt benötigen, haben wir uns entschlossen die internationale Sprache *als Mittel für unsere Beziehungen mit Wissenschaftlern aller Länder* zu versuchen.

Wissenschaftler Kollegen unseres Landes bemerkten am Anfange des Versuches ungläubig, daß wir nichts Wirkliches durch die Kunstsprache erhalten werden, die die Gelehrten fast gar nicht kennen und gar nicht gebrauchen. Aber wir hofften auf die *mittelbare Hilfe der in allen Ländern vorhandenen esperantistischen Gesinnungsgenossen*.

Haben wir uns geirrt? Urteilen Sie selbst. Durch Esperanto sind wir mit einem Esperantisten, dem Mikrobologen Prof. D. Carbone (Mailand, Italien), in Verkehr getreten.

Zusammen mit ihm beurteilten wir eine der Fragen der Forschung, und jetzt forschen wir zusammen. Dank der vermittelnden Hilfe des Professors Carbone erhielten wir aus Italien einige Kulturen der Fusariumen von Prof. L. Montemartini (Pavia, Italien).

Dank der vermittelnden Hilfe eines berühmten Esperantisten M. Boubon (Orléans, Frankreich) erhielten wir aus dem Institut Pasteur (Paris) von einem unbekannten Absender zwei Kulturen der Fusariumen und einige Muster von Samenkörnern aus Algier.

Dank der vermittelnden Hilfe eines deutschen Esperantisten, Herrn Murawkin (Berlin), haben wir uns mit einem sehr berühmten Forscher der Fusariumen Dr. Wollenweber in Verbindung gesetzt, der uns seine Artikel und einige Kulturen der Fusariumen übersandte.

Außerdem erhielten wir von Gesinnungsgenossen aus Deutschland, der Schweiz, aus Norwegen und Frankreich Muster von durch Pilze verseuchten Samenkörnern, Verzeichnisse von Zeitzungen über Pflanzenkunde usw.

Resumante ĉion, kion ni atingis per Esperantistara perado, ni esprimas nian plej koran dankon al ĉiuj samideanoj, kiel ajn helpintaj al ni.

Samtempe ni konstatas jenon: *Tio, kion ni atingis, pruvus, ke Esperanto povas servi en sciencaj aferoj.*

Pro tio ni decidis, nin turni al tutmonda Esperantistaro kun komplementa peto:

La farita provo diras, ke per Esperanto oni povas interrilatigi kun preskaŭ ĉiulandaj laboratorioj. Tamen ĝis nun en nia laboratorio longa vico de diversaj landoj ankoraŭ ne estas reprezentataj per fusariumoj. Ni kredas kaj esperas, ke Esperantistoj de Hispanujo, Anglujo, Portugalujo, Svedujo, U.S.A., Suda Ameriko, Hindujo, Aŭstralio, Japanujo, Ĥinujo ktp. helpos al nia esploro.

Preskaŭ en ĉiu urbo estas Esperantistoj. En tre multaj urboj estas mikrobiologiaj, mikologiaj, fito-(planto-)patologiaj kaj similaj laboratorioj. Ni petas ĉiulandajn Esperantistojn disvastigi la aldonitan al tiu ĉi letero alvokon, traduki ĝin en ĉiujn lingvojn kaj dissendi al ĉiuj mikrobiologiaj, miko- kaj fitopatologiaj laboratorioj.

Se ni havos eblecon fari sufiĉe plenan (laŭ kvanto de ricevita materialo) esploron, ni verkos kaj eldonos monografion pri la fungoj unue en Esperanto.

Moskvo, 23. XII. 1925.

M. Dunin, V. Galiĉ, N. Goldmacher.
N. Fejginson.

Indem wir alles zusammenfassen, was wir durch esperantistische Vermittlung erreicht haben, drücken wir allen Gesinnungsgenossen, wie auch immer sie uns geholfen haben, unseren herzlichsten Dank aus.

Gleichzeitig bestätigen wir das folgende: *Das, was wir erreicht haben, beweist, daß Esperanto in wissenschaftlichen Angelegenheiten Dienste leisten kann.*

Deshalb haben wir beschlossen, uns an die Esperantistenschaft der ganzen Welt mit der ergänzenden Bitte zu wenden:

Die gemachte Probe sagt, daß man mittels Esperanto mit den Laboratorien fast aller Länder in Verkehr treten kann. Doch sind in unserem Laboratorium bis jetzt noch verschiedene Länder nicht durch Fusariumen vertreten. Wir glauben und hoffen, daß Esperantisten von Spanien, England, Portugal, Schweden, den Vereinigten Staaten von Nordamerika, Südamerika, von Indien, Australien, Japan, China usw. unserer Forschung helfen werden.

Fast in jeder Stadt gibt es Esperantisten. In sehr vielen Städten gibt es mikrobiologische, mykologische phyto-(Pflanzen-)pathologische und ähnliche Laboratorien. Wir bitten die Esperantisten aller Länder den diesem Briefe beigefügten Aufruf zu verbreiten, ihn in alle Sprachen zu übersetzen und an alle mikrobiologischen, myko- und phytopathologischen Laboratorien zu versenden.

Wenn wir die Möglichkeit haben, eine hinreichend vollständige (nach dem Maße des erhaltenen Materials) Forschung zu machen, werden wir eine Abhandlung über die Pilze verfassen und zuerst in Esperanto herausgeben.

Moskau, 23. 12. 1925.

M. Dunin, V. Galitsch, N. Goldmacher.
N. Fejginson.

Zu 2:

*Al ĉiuj mikologiaj, mikrobologiaj
kaj fitopatologiaj laboratorioj.*

Estimataj sinjoroj,

por la entreprenita en nia laboratorio granda kompara esploro de ĉiuj specoj de la gento *Fusarium Lk.*, tute necesa estas granda kvanto da reprezentantoj de la gento.

Ekzistantaj muzeaj aroj da specimenoj de vivaj kulturoj de la fusariumoj estas ne sufiĉe kompletaj por la entreprenita laboro. Tial ni nin turnas al mikrobologiaj, mikologiaj kaj fitopatologiaj laboratorioj kun peto helpi nin per sendo de vivaj kulturoj de la fusariumoj aŭ de specimenoj de plantoj infektitaj per la fungoj.

Por ke en presotaj artikoloj pri rezultoj de la esploro ni povu ĝuste priskribi devenon de la kulturo, necesas, sendi al ni apartan leteron kun rimarkigoj jenaj:

- I. Nomo kaj adreso de la sendanta laboratorio aŭ persono.
- II. Nomo de la planto, el kiu eligita la sendata kulturo.
- III. (Se oni volas:) Nomoj de la specoj sendataj.

Ĉiu sendinto ricevos unu ekzempleron de la presota monografio pri la Fusariumoj.

Kun la plej plena estimo

M. Dunin, V. Galliĉ,
N. Goldmacher, N. Fejginson.

Moskvo, 23. 12. 1925.

Mikologa Laboratorio de M. Dunin.
Ul. Gercena d. 14 R 21.

Zu 2:

*An alle Forschungsanstalten
für Pilzkunde, kleinste Lebewesen
und Pflanzenkrankheiten.*

Geehrte Herren!

Für die in unserer Arbeitsstätte unternommene große vergleichende Forschung aller Arten des Geschlechtes *Fusarium Lk.* ist eine große Menge von Vertretern des Geschlechtes notwendig.

Vorhandene Museums-Mengen von Mustern lebender Kulturen der Fusariumen sind nicht hinreichend vollständig für die unternommene Arbeit. Darum wenden wir uns an mikrobiologische, mykologische und phytopathologische Laboratorien mit der Bitte, uns durch Zusendung lebender Kulturen der Fusariumen oder von Mustern pilzbedeckter Pflanzen zu helfen.

Damit wir in den zu druckenden Artikeln über die Ergebnisse der Forschung die Herkunft der Kultur richtig beschreiben können, ist es notwendig, uns einen Begleitbrief mit folgenden Bemerkungen zu senden:

- I. Name und Anschrift des sendenden Laboratoriums oder der sendenden Person.
- II. Name der Pflanze, aus der die gesendete Kultur hervorging.
- III. (Wenn man will:) Namen der gesendeten Arten.

Jeder Übersender wird ein Stück der Abhandlung über die Fusariumen, die gedruckt werden wird, erhalten.

Mit vollster Hochachtung

M. Dunin, V. Galitsch,
N. Goldmacher, N. Fejginson.

Moskau, 23. 12. 1925.

Mykologisches Laboratorium
von M. Dunin.
Gerzena Straße, Haus 14, R 21.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Bericht der naturforschenden Gesellschaft Bamberg](#)

Jahr/Year: 1926

Band/Volume: [24](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Die Naturforschenden Gesellschaften und Esperanto 22-28](#)